

Hof van Cassatie van België

Arrest

Nr. C.15.0417.N

N.P.,

eiseres,

vertegenwoordigd door mr. Bruno Maes, advocaat bij het Hof van Cassatie, met kantoor te 1000 Brussel, Bergstraat 11, waar de eiseres woonplaats kiest,

tegen

P.S.

verweerder,

vertegenwoordigd door mr. Huguette Geinger, advocaat bij het Hof van Cassatie, met kantoor te 1000 Brussel, Quatre Brasstraat 6, waar de verweerder woonplaats kiest.

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen het arrest van het hof van beroep te Antwerpen van 30 september 2013.

Sectievoorzitter Alain Smetryns heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal André Van Ingelgem heeft geconcludeerd.

II. CASSATIEMIDDELEN

De eiseres voert in haar verzoekschrift dat aan dit arrest is gehecht, twee middelen aan.

III. FEITEN

Uit het arrest blijkt dat:

- de eiseres een beroep deed op haar advocaat, de verweerder, om aangifte te doen van haar schuldvordering in het faillissement van haar werkgever;
- de verweerder een proces-verbaal van vrijwillige verschijning opstelde ten einde de schuldvordering te laten opnemen;
- de verweerder op 16 december 2005 een kopij hiervan opstuurde aan de eiseres met het verzoek om nog bepaalde stukken te bezorgen en om een provisie van 600,00 euro over te maken;
- de verweerder op 26 januari 2006 opnieuw een brief stuurde naar de eiseres met dezelfde verzoeken die onbeantwoord zijn gebleven;
- de curator op 20 februari 2006 aan de verweerder schreef akkoord te gaan met de opname van de vordering van de eiseres voor een bedrag van 9.845,16 euro;
- de verweerder geen verdere stappen heeft ondernomen en de curator op 7 april 2008 liet weten dat voor de eiseres geen tijdige aangifte werd gedaan van de schuldvordering in het faillissement;
- de eiseres de verweerder heeft gedagvaard op grond van diens professionele aansprakelijkheid wegens niet-tijdige aangifte.

IV. BESLISSING VAN HET HOF***Beoordeling****Eerste middel*

1. Ingeval van samenhangende verbintenissen, zoals bij wederkerige overeenkomsten, is een schuldenaar gerechtigd om, zonder rechterlijke machtiging, de nakoming van de eigen verbintenis op te schorten zolang de schuldeiser de eigen verbintenis jegens hem niet nakomt.

Dit opschortingsrecht dient te goeder trouw te worden uitgeoefend.

2. De uitoefening van het opschortingsrecht bij samenhangende verbintenissen dient, in beginsel, niet vooraf te worden gegaan door een kennisgeving aan de schuldeiser. Niettemin kan onder omstandigheden, op grond van de goede trouw, van de schuldenaar worden gevergd dat deze vooraf zijn voornemen tot het opschorten van zijn verbintenis aan de schuldeiser ter kennis brengt en desgevallend op de gevolgen ervan wijst. Zulks is het geval wanneer de nakoming binnen een bepaalde termijn dient te gebeuren waarna zij doelloos is geworden en de schuldenaar weet of hoort te weten dat zulks de schuldeiser blootstelt aan onherroepelijke schade.

3. De appelrechters oordelen dat:

- de verweerder de eiseres niet eerst erop moest wijzen dat hij zijn tussenkomst opschortte in afwachting van de betaling;
- de omstandigheid dat het proces-verbaal maar kon worden neergelegd tot de datum van het sluiten van het faillissement, geen afbreuk doet aan het voorgaande;
- een tekortkoming van de verweerder aan zijn informatie- en adviesplicht als advocaat niet wordt aangenomen, aangezien deze laatste zijn prestaties van rechtswege mocht opschorten.

4. De appelrechters die vervolgens beslissen dat de verweerder zijn opschortingsrecht kon uitoefenen zolang de eiseres niet de gevraagde provisie betaalde en de *“exceptie van niet-uitvoering van rechtswege geldt zodat [de verweerder] [de*

eiseres] niet eerst erop moest wijzen dat hij zijn tussenkomst opschortte in afwachting van de betaling” en aldus niet onderzoeken of de eisen van de goede trouw in de gegeven omstandigheden vanwege de verweerder niet een voorafgaande kennisgeving aan de eiseres vergden, verantwoordten hun beslissing niet naar recht.

Het middel is gegrond.

Overige grieven

5. De overige grieven kunnen niet leiden tot ruimere cassatie.

Dictum

Het Hof,

Vernietigt het bestreden arrest, behoudens in zoverre dit het hoger beroep ontvanke-lijk verklaart.

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van het gedeel- telijk vernietigde arrest.

Houdt de kosten aan en laat de beslissing daaromtrent over aan de feitenrechter.

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het hof van beroep te Gent.

Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, eerste kamer, samen- gesteld uit sectievoorzitter Eric Dirix, als voorzitter, de sectievoorzitters Albert Fettweis en Alain Smetryns, en de raadsheren Bart Wylleman en Koenraad Moens, en in openbare rechtszitting van 13 januari 2017 uitgesproken door sectie- voorzitter Eric Dirix, in aanwezigheid van advocaat-generaal André Van Ingelgem, met bijstand van griffier Vanessa Van de Sijpe.

V. Van de Sijpe

K. Moens

B. Wylleman

A. Smetryns

A. Fettweis

E. Dirix

VOORZIENING IN CASSATIE

5

VOOR: N.P.,

10

EISERES TOT CASSATIE,

15

Bijgestaan en vertegenwoordigd door Meester **Bruno MAES**,
advocaat bij het Hof van Cassatie, met kantoor te 1000
Brussel, Central Plaza, Loksumstraat 25, waar keuze van
woonplaats wordt gedaan,

20

TEGEN: P.S.,

25

VERWEERDER IN CASSATIE

30

* * *

Aan de Heren Eerste Voorzitter en Voorzitter van het Hof van Cassatie,

35

Aan de Dames en Heren Raadsheren in het Hof van Cassatie,

Hooggeachte Dames en Heren,

40

Eiseres heeft de eer hierbij het op 30 september 2013 door de 1^e kamer van het Hof van Beroep te Antwerpen gewezen arrest (rol nr. 2011/AR/2468; repertorium nr. 2013/7801) aan het toezicht van Uw Hof te onderwerpen.

45

FEITEN EN PROCEDUREVOORGAANDEN

50

1. Eiseres is ex-werkneemster van het failliete bvba Eurovolume en raadpleegde verweerder in die hoedanigheid om in haar naam een schuldvordering ten belope van 6.642,42€ in het bevoorrecht passief te laten opnemen.

55

Verweerder stelde daartoe een proces-verbaal van vrijwillige verschijning voor de rechtbank van koophandel op. Dit proces-verbaal werd op 16 december 2005 aan de curator overgemaakt, alsook aan eiseres, met daarbij het bijkomend verzoek een provisie van 600€ op zijn rekening over te maken.

60

In navolging van de vraag die hij daartoe van de curator ontving, verzocht verweerder eiseres bij schrijven van 26 januari 2006 de nodige loonbewijzen over te maken. Tevens werd eiseres herinnerd aan de gevraagde provisie van 600€.

65

Nadat de gevraagde loonattesten aan de curator werden overgemaakt, informeerde deze verweerder bij schrijven van 20 februari 2006 akkoord te gaan met een opname van een schuldvordering van 9.845,16€ in het bevoorrecht passief en verzocht zij hem het proces-verbaal van vrijwillige verschijning in die zin aan te passen en neer te leggen.

70

75 **2.** Nadat gebleken was dat het proces-verbaal van vrijwillige
verschijning niet werd neergelegd, betekende eiseres op 12 januari 2010
een dagvaarding in beroepsaansprakelijkheid aan verweerder.

80 Bij vonnis dd. 23 december 2010 oordeelde de rechtbank van eerste
aanleg te Tongeren met eiseres dat verweerder een contractuele fout
pleegde door *“na de ontvangst van het schrijven van de curator van 20
februari 2006 waarin zij hem meldde akkoord te gaan met de opname van
een schuldvordering van 9.845,16 EUR in het bevoorrecht passief, na te
laten het proces-verbaal van vrijwillige verschijning in die zin aan te
passen en neer te leggen”* (cf. p. 2-3 van het vonnis dd. 23 december
85 2010). De rechtbank stelde vast dat tussen partijen een overeenkomst
gesloten werd waarbij verweerder er zich toe verbond aangifte te doen
van de schuldvordering van eiseres in het faillissement van haar
werkgever. Deze overeenkomst werd naar de mening van de rechtbank
niet aangegaan onder de opschortende voorwaarde van betaling van een
90 provisie. Ook de zgn. ‘exceptio non adempti contractus’ kon volgens de
rechtbank in hoofde van verweerder geen soelaas bieden nu hij eiseres
nooit formeel in gebreke stelde om een provisie te betalen en nu hij haar
niet meldde dat hij de uitvoering van zijn contractuele verbintenissen zou
opschorten zolang de provisie hem niet werd betaald (cf. p. 2 van het
95 vonnis dd. 23 december 2010).

Bij gebrek aan enige bewezen fout in hoofde van eiseres in oorzakelijk
verband met de geleden schade, veroordeelde de rechtbank van eerste
aanleg verweerder bij (eind)vonnissen dd. 28 april 2011 tot betaling aan
100 eiseres van de som van 9.845,16€, te vermeerderen met de gerechtelijke
intrest aan de wettelijke intrestvoet, alsook tot betaling van een
rechtsplegingsvergoeding van 1.210€.

105 **3.** In het thans bestreden arrest oordelen de appelrechters met eiseres
– en met de eerste rechter – dat partijen een overeenkomst sloten waarbij
verweerder er zich toe verbond een aangifte van schuldvordering te doen,
zonder dat deze overeenkomst zou zijn aangegaan onder de
opschortende voorwaarde van provisiebetaling.

110

Anders dan de eerste rechter, oordelen de appelrechters echter dat
verweerder *“zich kan beroepen op de exceptie van niet-uitvoering”* (cf. p. 7
van het bestreden arrest).

115 De vordering van eiseres wordt op die grond “ontvankelijk doch ongegrond” verklaard en eiseres wordt als “in het ongelijke gestelde partij” veroordeeld tot betaling aan verweerder van een rechtsplegingsvergoeding van 1.210€ per aanleg.

120

Tegen dit arrest meent eiseres gerechtigd te zijn de volgende twee middelen tot cassatie te kunnen invoeren.

125

EERSTE MIDDEL TOT CASSATIE

130 **Geschonden wetsbepalingen en algemene rechtsbeginselen:**

- het algemeen rechtsbeginsel van de exceptie van niet-uitvoering inzake wederkerige overeenkomsten;
- 135 ➤ de artikelen 1102, 1134 en 1184 van het Burgerlijk Wetboek (hierna: B.W.);
- artikel 149 van de gecoördineerde Grondwet (hierna: Grondwet).

Aangevochten beslissing:

140

De 1^e kamer van het Hof van Beroep te Antwerpen verklaart verweerders hoger beroep ontvankelijk en gegrond, hervormt het door verweerder bestreden vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Tongeren, verklaart de oorspronkelijke vordering van eiseres ontvankelijk doch ongegrond en veroordeelt haar in betaling aan verweerder van een rechtsplegingsvergoeding van 1.210€ per aanleg, op grond van onder meer volgende motieven:

145

150

“4.2.3.3. Bij brief van 26 januari 2006 werd [eiseres] herinnerd aan het betalen van de provisie : “Tevens ben ik zo vrij u te herinneren aan de gevraagde provisie ten bedrage van 600 EUR welke ik behoudens vergissing van mijnentwege tot op heden niet mocht ontvangen”.

155 *[Verweerder] beroept zich op de exceptie van niet-uitvoering.*

Het is niet voor betwisting vatbaar dat het hier gaat om een wederkerige overeenkomst.

160 *Het algemeen rechtsbeginsel van de exceptie van niet-uitvoering bij wederkerige overeenkomsten laat toe dat de contractant, zonder tussenkomst van de rechter, de uitvoering van de eigen verbintenissen opschort (Cass. 2 november 1995, AR C.93.115.N Cass. 14 maart 1991, AR 8851; P. Van Ommeslaghe, Droit des Obliations, 2011, 856, nr. 570).*

165

[Verweerder] mocht dan ook zijn prestatie opschorten tot [eiseres] de gevraagde provisie betaalde.

170 *De exceptie van niet-uitvoering bij wederkerige contracten geldt van rechtswege zodat [verweerder] [eiseres] niet eerst erop moest wijzen dat hij zijn tussenkomst opschortte in afwachting van betaling. Dat het proces-verbaal maar kon worden neergelegd tot de datum van het sluiten van het faillissement kan dan ook geen afbreuk doen aan voorgaande. Een tekortkoming van [verweerder] aan zijn informatie- en adviesplicht als advocaat wordt niet aangenomen. Hij mocht immers zijn prestaties van rechtswege opschorten.*

175

180 *[Eiseres] heeft de provisie nooit betaald dan slechts na te zijn gedagvaard voor de vrederechter.*

180

185 *In tegenstelling tot wat [eiseres] voorhoudt, was de opschorting door [verweerder] van zijn prestaties niet onredelijk en in onderhavig geval evenmin strijdig met de uitvoering te goeder trouw. De echtgenoot van [eiseres] (die ook klaarblijkelijk contactpersoon was in het kwestieuze dossier) had klaarblijkelijk een historiek van slecht betalen. [Eiseres] mocht er niet zomaar van uitgaan dat [verweerder] wel het nodige zou doen, nu zij de gevraagde provisie (tot tweemaal toe gevraagd) niet had betaald. Het is deze fout (het in gebreke blijven om de gevraagde provisie te betalen) die de oorzaak is van de schade die zij nu lijdt. Bovendien blijkt uit niets dat [eiseres] informeerde naar haar zaak. Het is pas jaren later – wanneer het faillissement was afgesloten – dat zij zich richt tot [verweerder] in betaling van schadevergoeding.*

190

195

Het feitelijke gegeven dat de provisie werd herleid (na tussenkomst van de Orde van Advocaten te Hasselt), kan door [eiseres] niet als excuus voor niet-betaling/onredelijkheid worden aangewend. Terecht laat [verweerder] gelden dat de provisie niet alleen de reeds verstreken prestaties dekte maar ook een voorschot was voor toekomstige prestaties.

200

Kortom : [verweerder] kan zich beroepen op de exceptie van niet-uitvoering. ”

205

(cf. p. 6-7, randnummer 4.2.3.3 van het bestreden arrest)

Grief:

210

1. Overeenkomstig het algemeen rechtsbeginsel van de exceptie van niet-uitvoering inzake wederkerige overeenkomsten, zoals dat o.m. vervat ligt in de artikelen 1102, 1134 en 1184 B.W., is de exceptie van niet-uitvoering een tijdelijk verweermiddel dat in wederkerige overeenkomsten van rechtswege geldt en dat aan de schuldeiser van een tegenprestatie die op een aan de schuldenaar toerekenbare wijze niet is uitgevoerd, het recht verleent om, zonder voorafgaande rechterlijke machtiging, zijn verbintenissen op te schorten, totdat de schuldenaar zijn verbintenissen nakomt of aanbiedt na te komen.

215

220 Niettegenstaande de toepassing van de exceptie van niet-uitvoering geen voorafgaande rechterlijke machtiging vereist, zal de rechter, in geval van betwisting, wel beoordelen of de exceptie niet werd ingeroepen in omstandigheden die strijdig zijn met de vereisten van de goede trouw.

225 Enerzijds dient de exceptie van niet-uitvoering door de schuldeiser te goeder trouw te worden *aangewend*, zowel in subjectieve als in objectieve zin. De uitvoering te goeder trouw in subjectieve zin houdt in dat de wanprestatie van de schuldenaar niet te wijten mag zijn aan de eigen fout of nalatigheid van de schuldeiser. De objectieve aanwending te goeder trouw vereist dat er tussen de niet-nakoming en het eruit voortspruitende nadeel voor de schuldeiser, enerzijds, en de nadelige gevolgen van de opschorting, anderzijds, een zekere proportionaliteit bestaat. De tekortkoming van de schuldenaar dient m.a.w. voldoende ernstig te zijn om het inroepen van de exceptie te rechtvaardigen.

230

235 *uitgevoerd*. Het inroepen van de exceptie van niet-nakoming vereist bijgevolg, naast het bestaan van een ernstige wanprestatie van de wederpartij die niet te

wijten is aan de eigen fout of nalatigheid van de contractspartij die zich op de exceptie beroept, principieel een voorafgaande kennisgeving door deze contractspartij.

240

2. Te dezen voerde eiseres in haar regelmatig neergelegde syntheseberoepsconclusie uitvoerig aan dat verweerder de op hem rustende 'dubbele' – zowel bij de aanwending als bij de uitvoering van de exceptie van niet-uitvoering – goede trouw-vereiste niet heeft nageleefd.

245

Volgens eiseres "(blijkt) uit de briefwisseling van [verweerder] gewoon dat deze een provisie vroeg (van 600,00 EUR weliswaar), maar nergens de verdere voortgang van de procedure afhankelijk maakte van de betaling van deze provisie, integendeel:

250

Zo schreef [verweerder] op 16 december 2005 aan de RVA dat hij het nodige zou doen tot neerlegging van het PV van vrijwillige verschijning ter griffie:

255

'Mters. Dehaese hebben mij reeds bevestigd het P.V. te zullen ondertekenen, en het nadien aan mij over te maken opdat ik het nodige kan doen voor neerlegging ter griffie (stuk 2, wij onderlijnen).

260

Zo schreef [verweerder] op 16 december 2005 waarin voor het eerst sprake is van een provisie gewoon:

265

'Mters Dehaese hebben mij reeds telefonisch bevestigd de schuldvoordering te zullen ondertekenen, zodat de zaak spoedig voor de Rechtbank kan behandeld worden ... Ik houd U op de hoogte van het verdere verloop van de procedure (stuk 3, wij onderlijnen).

270

In het schrijven van 26 januari 2006 (stuk 6) herinnerde [verweerder] wel aan een provisie, doch maakte [verweerder] ook in dit schrijven geen enkele koppeling naar het al dan niet verder zetten van de werkzaamheden.

275

Meer nog in het schrijven van 15 februari 2006 (stuk 7) aan de curatele ging [verweerder] uitdrukkelijk akkoord dat het PV van vrijwillige verschijning zou worden neergelegd.

280

Terecht heeft de eerste rechter dan ook vastgesteld dat uit niets blijkt dat [verweerder] zijn werkzaamheden zou hebben opgeschort wegens niet betaling van de provisie, laat staan dat hij dit in voorkomend geval dan aan [eiseres] zou hebben meegedeeld, hetgeen alleszins vereist is in het kader van de uitvoering te goeder trouw van dergelijke opschorting"

(cf. p. 7-8 van eiseres' syntheseberoepsconclusie m.b.t. de goede trouw-vereiste bij de uitvoering van de exceptie van niet-uitvoering).

285 Bovendien was de “uitoefening van het eventueel recht om zijn prestaties niet uit
te voeren in hoofde van [verweerder]” volgens eiseres “ofschoon nooit als dusdanig
meegedeeld aan [eiseres], in casu minstens onredelijk te noemen (...) door
aldus beweerdelijk de verderzetting van zijn activiteiten afhankelijk te maken van
de betaling van een bedrag van 600 EUR dat geenszins gerechtvaardigd en dus
290 overdreven was, heeft [verweerder] aldus kennelijk onredelijk gehandeld en de
overeenkomst niet te goeder trouw uitgevoerd. Aldus kan [verweerder] zich thans
niet op een dergelijk beweerd recht of rechtsuitoefening komen beroepen opzich-
tens zijn medecontractante, zijnde [eiseres]” (cf. p. 10 van eiseres’ synthesebe-
roepsconclusie m.b.t. de goede trouw-vereiste bij de aanwending van de excep-
tie van niet-uitvoering).

295

3. Op pagina 7 van het bestreden arrest beoordelen de appelrechters ver-
weerders goede trouw bij de aanwending van de exceptie van niet-uitvoering als
volgt:

300

“[Eiseres] heeft de provisie nooit betaald dan slechts na te zijn gedag-
vaard voor de vrederechter.

305

In tegenstelling tot wat [eiseres] voorhoudt was de opschorting door [ver-
weerder] niet onredelijk en in onderhavig geval evenmin strijdig met de
uitvoering te goeder trouw. De echtgenoot van [eiseres] (die ook klaarblij-
kelijk contactpersoon was in het kwestieuze dossier) had klaarblijkelijk
een historiek van slecht betalen. [Eiseres] mocht er niet zomaar van uit-
gaan dat [verweerder] wel het nodige zou doen, nu zij de gevraagde pro-
visie (tot tweemaal toe gevraagd) niet had betaald. Het is deze fout (het in
310 gebreke blijven om de gevraagde provisie te betalen) die de oorzaak is
van de schade die zij nu lijdt. Bovendien blijkt uit niets dat [eiseres] infor-
meerde naar haar zaak. Het is pas jaren later – wanneer het faillissement
was afgesloten – dat zij zich richt tot [verweerder] in uitvoering van scha-
devergoeding.

315

Het feitelijk gegeven dat de provisie werd herleid (na tussenkomst van de
Orde van Advocaten te Hasselt) kan door [eiseres] niet als excuus voor
niet-betaling/onredelijkheid worden aangewend. Terecht laat [verweerder]
320 gelden dat de provisie niet alleen de reeds verstrekte prestaties dekte
maar ook een voorschot voor toekomstige prestaties.

320

Kortom: [verweerder] kan zich beroepen op de exceptie van niet-
uitvoering.”

325

(cf. p. 7, tweede t.e.m. vijfde alinea van het bestreden arrest)

330 Aldus oordelen de appelrechters dat de niet-betaling van de provisie niet aan
 verweerder gelegen is (cf. de subjectieve goede trouw bij het aanwenden van de
 exceptie van niet-uitvoering) en dat er geen disproportionaliteit (cf. de objectieve
 335 goede trouw bij het aanwenden van de exceptie van niet-uitvoering) bestaat tus-
 sen het nadeel voor verweerder, enerzijds, en de nadelige gevolgen van de op-
 schorting, anderzijds, nu de (uiteindelijk) geleden schade veroorzaakt is door het
 in gebreke 'blijven' de provisie te betalen waarbij eiseres 'er niet zomaar van
 mocht uitgaan dat de appellant wel het nodige zou doen' en nu uit niets blijkt dat
 eiseres informeerde naar haar zaak.

340 4. M.b.t. de – bijkomende – goede trouw-vereiste bij de *uitvoering* van de
 exceptie van niet-uitvoering oordelen de appelrechters (enkel) dat :

345 *“de exceptie van niet-uitvoering bij wederkerige contracten van rechtswe-
 ge (geldt) zodat [verweerder] [eiseres] niet eerst erop moest wijzen dat hij
 zijn tussenkomst opschortte in afwachting van betaling. Dat het proces-
 verbaal maar kon worden neergelegd tot de datum van het sluiten van het
 faillissement, kan dan ook geen afbreuk doen aan voorgaande. Een te-
 kortkoming van [verweerder] aan zijn informatie- en adviesplicht als advo-
 caat wordt niet aangenomen. Hij mocht immers zijn prestaties van
 rechtswege opschorten.”*

350 (cf. p. 7, eerste alinea van het bestreden arrest)

355 5. Het door de appelrechters aangevoerde 'van rechtswege' gelden van de
 exceptie van niet-uitvoering, betekent enkel en alleen dat deze exceptie niet uit-
 drukkelijk in de overeenkomst dient te zijn gestipuleerd opdat ze door één van de
 contractspartijen zou kunnen worden toegepast.

360 Dit 'van rechtswege' gelden belet echter niet dat de exceptie niet enkel te goeder
 trouw dient te worden aangewend, maar – bovendien – ook te goeder trouw dient
 te worden *uitgevoerd*. Het invoeren van de exceptie van niet-nakoming vereist
 bijgevolg, naast het bestaan van een ernstige wanprestatie van de wederpartij
 die niet te wijten is aan de eigen fout of nalatigheid van de contractspartij die zich
 op de exceptie beroept, principieel een voorafgaande kennisgeving door deze
 365 contractspartij.

370 In zover de appelrechters louter uit het feit dat de exceptie van niet-uitvoering bij
 wederkerige contracten van rechtswege geldt afleiden dat verweerder de eiseres
 niet eerst erop moest wijzen dat hij zijn tussenkomst opschortte in afwachting van
 betaling, is het bestreden arrest derhalve niet naar recht verantwoord (**schending van het algemeen rechtsbeginsel van exceptie van niet-uitvoering inzake wederkerige overeenkomsten en, voor zoveel als nodig, van de artikelen 1102, 1134 en 1184 B.W.**).

375 Minstens laten de appelrechters aldus de precieze grief van eiseres onbeantwoord volgens dewelke verweerder de door hem aangewende exceptie van niet-uitvoering niet te goeder trouw heeft *uitgevoerd* nu “*uit niets blijkt dat [verweerder] zijn werkzaamheden zou hebben opgeschort wegens niet betaling van de provisie, laat staan dat hij dit in voorkomend geval dan aan [eiseres] zou hebben meegedeeld, hetgeen alleszins vereist is in het kader van de uitvoering te goeder trouw van dergelijke opschorting*” (cf. p. 8 van eiseres’ syntheseberoepsconclusie), en is het bestreden arrest – hoe dan ook – om die reden niet regelmatig gemotiveerd (**schending van artikel 149 Grondwet**).

385

Toelichting

Voor een bespreking van het ‘van rechtswege’ gelden van de exceptie van niet-uitvoering – er (enkel) in bestaande dat de exceptie niet uitdrukkelijk dient te zijn gestipuleerd opdat ze zou kunnen worden toegepast –, zie o.m. B. DEBUISSON en J-M TRIGAUX, “Exception d’inexécution”, in M. FONTAINE en G. VINEY, *Les sanctions de l’inexécution des obligations contractuelles*, Brussel, Bruylant, 2001, p. 68; P. VAN OMMESLAGHE, *Droit des obligations*, I, Brussel, Bruylant, 2010, p. 855; zie tevens W. VAN GERVEN, *Verbintenissenrecht*, Leuven, Acco, 2006, p. 209, met verwijzing naar Cass. 26 mei 1989, *Arr.Cass.* 1988-89, nr. 549; Cass. 14 maart 1991, *Arr.Cass.* 1990-91, nr. 367; Cass. 15 april 1993, *Arr.Cass.* 1993, nr. 182; Cass. 15 juni 2000, *Arr.Cass.* 2000-01, p. 372 en Cass. 22 april 2002, *TBBR* 2004, p. 399.

400

TWEEDE MIDDEL TOT CASSATIE

Geschonden wetsbepalingen:

- 405 ➤ de artikelen 557 tot 562, 618, 1017, 1018 en 1022 van het Gerechtelijk Wetboek (hierna: Ger.W.);
- 410 ➤ de artikelen 1, 2 en 8 van het Koninklijk besluit van 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van de advocaat (hierna: het Koninklijk besluit van 26 oktober 2007).
- 415

Aangevochten beslissing:

420

Het bestreden arrest verklaart de vordering van eiseres ontvankelijk doch ongegrond en veroordeelt haar tot betaling aan verweerder van een rechtsplegingsvergoeding van 1.210€ per aanleg.

425

Grief:

1. Uit de artikelen 1017 en 1018, 6° Ger.W. volgt dat de in het ongelijk gestelde partij in de gedingkosten wordt veroordeeld, die ook de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 Ger. W. omvatten.

430

Overeenkomstig artikel 1022, tweede lid Ger.W. stelt de Koning de bedragen van de rechtsplegingsvergoeding vast, rekening houdend met de aard van de zaak en de belangrijkheid van het geschil.

435

De rechtsplegingsvergoeding voor in geld waardeerbare vorderingen wordt bepaald overeenkomstig artikel 2 van het Koninklijk besluit van 26 oktober 2007.

440

Voor de toepassing van dit artikel wordt het bedrag van de vordering vastgesteld overeenkomstig de artikelen 557 tot 562 en 618 Ger.W..

2. Voor in geld waardeerbare vorderingen met een waarde tussen 5.000,01 EUR en 10.000,00 EUR bedraagt het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding volgens artikel 2 *juncto* 1 en 8 van het Koninklijk besluit van 26 oktober 2007, 990 EUR.

445

Voor in geld waardeerbare vorderingen met een waarde tussen 10.000,01 EUR en 20.000,00 EUR bedraagt het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding volgens artikel 2 *juncto* 1 en 8 van het Koninklijk besluit van 26 oktober 2007, 1.210 EUR.

450

455 **3.** Te dezen stelt het hof van beroep vast dat eiseres vorderde
“[verweerder] te veroordelen tot betaling van een contractuele
schadevergoeding, dan wel een extra-contractuele schadevergoeding van
9.845,16 EUR, meer de gerechtelijke intresten tot de datum van volledige
460 betaling, ondergeschikt tot een bedrag van 6.516,77 EUR provisioneel,
meer de gerechtelijke intrest tot de volledige betaling” (cf. p. 4 onderaan
het bestreden arrest).

In zover de appelrechters de rechtsplegingsvergoeding begroten op 1.210
EUR, d.i. het (geïndexeerde) basisbedrag van in geld waardeerbare
465 vorderingen met een waarde tussen 10.000,01 EUR en 20.000,00 EUR,
terwijl eiseres (slechts) de betaling van een bedrag van 9.845,16 EUR
vorderde, meer de gerechtelijke intresten, is het bestreden arrest dan ook
niet naar recht verantwoord (**schending van artikel 2 van het Koninklijk
470 besluit van 26 oktober 2007 en, voor zoveel als nodig, van de
artikelen 557 tot 562, 618, 1017, 1018 en 1022 Ger.W. en van de
artikelen 1 en 8 van het Koninklijk Besluit van 26 oktober 2007**).

475

OM DEZE REDENEN

Besluit ondertekenende advocaat bij het Hof van Cassatie dat het U
480 behage, hooggeachte Dames en Heren, het bestreden arrest te
vernietigen, de zaak en partijen te verwijzen naar een ander hof van
beroep en over de kosten uitspraak te doen als naar recht.

485 Brussel, 22 september 2015

Voor eiseres,
490 haar raadsman
Bruno Maes

495 **Bijgevoegd stuk**

Origineel van de “pro fisco” verklaring van de waarde van de vordering voor het vaststellen van het bedrag van het rolrecht.

500

NIET VERBETERDE KOPIE